

Крупа О.В.

Хмельницький національний університет

ДУАЛІСТИЧНИЙ ХАРАКТЕР БЕЗПЕКИ ЯК БАЗИС ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДИК ЇЇ ОЦІНКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Проблемні питання оцінки та забезпечення безпеки, особливо в контексті сфер публічного управління, постійно перебувають у полі зору дослідників зі всього світу, хоча в останні роки наростання числа збройних конфліктів і, в тому числі, тривала повномасштабна війна на території нашої держави зумовили зміщення акцентів у сфері державної безпеки до практичної площини і, особливо, до секторів безпеки й оборони. Однак враховуючи те, що сучасна наукова теорія оперує диференційованим спектром визначень окремих категорій та понять у сфері безпеки, то в контексті необхідності формування ефективних методик оцінки безпеки, особливо таких складних систем, як держава, існує потреба приділення значної уваги не лише сутнісним аспектам самого поняття безпека, а й, зокрема, розбіжностям між її об'єктивними параметрами та суб'єктивним сприйняттям. Саме тому головна мета дослідження полягає у здійсненні теоретичного обґрунтування змістових аспектів та дуалістичного характеру безпеки як основи побудови методик її оцінки та забезпечення за сучасних умов.

В ході дослідження було розглянуто ключові результати останніх наукових досліджень і публікацій в україномовному науковому середовищі щодо удосконалення теоретичного базису забезпечення державної безпеки та формування методик її оцінки. Досліджено основні змістові аспекти категорії «безпека» в їх різноманітті та виокремлено ключові підходи до трактування її суті у наукових джерелах. На основі критичного аналізу наявних підходів у розумінні сутності терміну «безпека» було обґрунтовано, що найбільш прийнятними за певних умов можуть бути трактування безпеки саме як стану захищеності; відображення суб'єктивного сприйняття чи як явища, результату впливу чинників, змін, перетворень чи реакцій. На основі проведеного аналізу обґрунтовано дуалістичний характер безпеки за параметрами об'єктивності – суб'єктивності, в яких об'єктивна безпека є результатом впливу (взаємодії, перетворень, зміни тощо) об'єктивних і суб'єктивних чинників у певній ситуації у визначений момент чи період часу, а суб'єктивна – суб'єктивним сприйняттям реальності у певній ситуації у визначений момент чи період часу суб'єктами чи об'єктами безпеки. Встановлено, що оскільки зростання складності об'єкта безпеки призводить до зростання потенційного числа розбіжностей між її суб'єктивно-об'єктивними параметрами, то саме дуалістична природа безпеки має враховуватися в якості одного із ключових аспектів при розбудові методик оцінки та забезпечення безпеки на рівні держави.

Ключові слова: безпека, сутність, змістові аспекти, дуалістичний характер, методики оцінки, суб'єкти й об'єкти безпеки.

Постановка проблеми. Сучасні концепції безпеки, незалежно від того, про який саме її різновид йде мова, базуються на обґрунтуванні об'єкта безпеки, її діапазону та суб'єктів (агентів) її забезпечення [1]. При цьому, видозмінюючись у процесі генезису та пристосовуючи методологічний базис під об'єктивні вимоги сучасності, підходи до побудови методик оцінки безпеки, а, відтак, і до подальшої діяльності з її забезпечення, залишаються практично незмінними – визначення різновиду безпеки, для якого формується методика оцінки, встановлення об'єкта (об'єктів) безпеки, детермінація комплексу можливих загроз, ризиків, небезпек тощо в контексті обраного

виду безпеки, обґрунтування методів та підходів до оцінки їх впливу, що можуть бути застосованими, встановлення суб'єктів оцінки та методики її здійснення. Наявна ситуація обумовлює високий рівень залежності методичних підходів до оцінки безпеки, а, відтак, і результатів діяльності з її забезпечення не стільки від концептуального базису, закладеного в їх основу, скільки від понятійно-категорійного апарату безпеки, на основі якого вони формувалися. Враховуючи ж той факт, що сучасна наукова теорія не оперує визначеннями окремих категорій та понять у сфері безпеки, які були б загальноприйнятними у світовому науковому дискурсі, особливого значення в кон-

тексті формування ефективних методик її оцінки та забезпечення набуває дослідження змістових особливостей і, зокрема, дуалістичного характеру безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання оцінки та забезпечення безпеки, особливо в контексті сфер публічного управління, постійно перебувають у полі зору дослідників зі всього світу. В Україні дослідження проблематики забезпечення державної безпеки особливої актуальності набуло з моменту анексії частини її територій й початку військового конфлікту й лише посилюється з початком повномасштабної війни. У той же час, безпосередня загроза існуванню країни сприяла появі вузькоспеціалізованих досліджень у сфері безпеки, чітко орієнтованих на той чи інший її різновид, в той час як проблемні питання теоретичного характеру відійшли на другий план у вітчизняному науковому дискурсі. Так, серед останніх досліджень теоретичного характеру з питань державної безпеки можна виокремити праці В. Загурської-Антонюк [2] щодо визначення суб'єктивності національної безпеки та її регулювання у системі державного управління; колективу авторів [3] щодо систематизації складових елементів національної безпеки і, зокрема, її економічної безпеки; Т. Романчик [4] щодо аналізу й удосконалення термінологічного апарату теорії безпеки й, зокрема, розробки графічної візуалізації перетворення небезпеки у загрозу залежно від ймовірності настання події, негативної за своїми наслідками в якості бази для формування методик їх оцінювання; іншого авторського колективу [5] щодо вивчення безпеки та її змістового наповнення саме як філософської категорії.

Однак, в контексті формування ефективних методик оцінки безпеки особливо таких складних систем, як держава, на сучасному етапі варто більше увагу приділяти й сутнісним аспектам самого поняття безпека і, зокрема, розбіжностям між її об'єктивними параметрами та суб'єктивним сприйняттям, чим і обумовлюється актуальність проблематики дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування дуалістичного характеру безпеки як базису для побудови методик її оцінки та забезпечення на сучасному етапі економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Проблема осягнення сутності безпеки на кожному етапі розвитку суспільства вимагала пошуку різних методів досягнення захищеності та стійкості її буття, які обумовлені конкретно культурно-історичною

ситуацією, способом життя людей, їх світобаченням тощо. Передумови зародження знань про безпеку можна прослідити в міфології, релігії, філософії і загалом в історії розвитку науки [6, с. 19].

Об'ємність і багатогранність категорії безпеки обумовила можливості її розгляду з точки зору різних наукових напрямів – філософського, психологічного, соціологічного, політологічного, кримінологічного, правового, економічного, військового тощо, що, своєю чергою, сприяло виокремленню різноманітних аспектів досліджуваної категорії. І хоча окремі дослідники [7] наголошують на біосоціальному дуалістичному природі безпеки, виокремлюючи фізичну і соціальну безпеку людини, організацій, держави, де фізична безпека розуміється як захист здоров'я і майна від шкоди, а соціальна – як захист життєво важливих інтересів – проте з нашої точки зору такий підхід розглядає значно звужений спектр аспектів категорії «безпеки».

Філософські дослідження дали можливість виокремити онтологічний, аксіологічний та гносеологічний аспекти безпеки [8; 6, с. 22–29], тобто: її існування у загальній структурі буття; можливість пізнання, усвідомлення, набуття досвіду й формування комплексу практичних знань щодо безпеки існування, функціонування, взаємодії тощо; перебування безпеки у складі комплексу ключових цінностей окремих індивідів та суспільства в цілому. Інші напрями наукових напрацювань у сфері безпеки обумовили можливість виокремлення й цілого ряду додаткових її аспектів. Так, зокрема, науковцями [9] робиться наголос на динамічному характері безпеки, який забезпечує видозміну її суб'єктивних конфігурацій у часі чи у моменті внаслідок об'єктивних змін оточуючого середовища чи зміни суб'єктивного сприйняття.

Ще один важливий момент – суб'єктивність сприйняття безпеки. Так, наявність, відсутність чи рівень безпеки завжди визначається (трактується) з суб'єктивної точки зору, незважаючи на те, чи це окремий індивід, чи колектив (група осіб), чи певна організація, держава тощо, тобто вона завжди є суб'єктивним сприйняттям дійсності, незалежно від того, наскільки це сприйняття відповідає реальній ситуації, об'єктивним викликам, загрозам, ризикам чи небезпекам. З іншого боку, якщо суб'єктивне сприйняття безпеки може не відповідати об'єктивній дійсності, то таким чином лише підтверджується думка про об'єктивність безпеки, тобто про її існування у загальній структурі буття незалежно від суб'єктивного сприйняття. Своєю чергою, така дуалістичність

безпеки дозволяє припустити, що у її дотриманні чи забезпеченні головним завданням має бути саме максимальне наближення критеріїв суб'єктивного сприйняття до об'єктивної дійсності.

Крім того, важливо усвідомлювати й наявність відносного аспекту безпеки – вона завжди є відносною щодо кожного об'єкта, явища, суб'єкта чи їх групи у певний момент чи період часу у певній ситуації, тобто за визначеного стану об'єктивної дійсності, чим, у свою чергу, обумовлюється виокремлення дослідниками її синергетичного аспекту.

Доцільно відзначити також і те, що розуміння відносності безпеки у наукових колах є диференційованим. Зокрема, якщо у нашому розумінні відносність безпеки – це необхідність врахування того, що вона завжди повинна визначатися відносно кожного окремого об'єкта, явища, суб'єкта чи їх групи у певний момент чи період часу у певній ситуації, в певному місці, для певних дій чи процесів тощо, то в окремих працях [7] відносність безпеки розуміється як недоліки суб'єктивного сприйняття об'єктивної дійсності або ж неможливість прогнозування всіх наслідків, ризиків чи небезпек для визначених обставин, подій, процесів та ін.

Саме різноманітність поглядів на розуміння базових змістових аспектів безпеки обумовила те,

що будучи одноставною в розумінні ключової ролі безпеки у забезпеченні стійкого розвитку, наукова спільнота не узгодила єдиного термінологічного бачення сутності вказаної категорії (табл. 1).

Так, під безпекою пропонують розуміти різноаспектне та складне соціально-політичне і економічне явище; діяльність людей, суспільства, держави, світового співтовариства; певний стан системи, за якого ніщо не загрожує; безперервний суспільний процес; переконання суб'єкта у здатності існувати і вільно формувати своє власне існування чи у здатності зберегти те, що для нього є цінним та вартісним.

В першу чергу, аналізуючи представлені підходи до розуміння сутності категорії «безпека», маємо відзначити, що найбільш обмеженим, на нашу думку, є трактування її як безперервного суспільного процесу чи як переконання суб'єкта у здатності вільно формувати своє власне існування й зберігати цінні та вартісні об'єкти.

З нашої точки зору, безпеку не варто розглядати як процес, тому що не зважаючи на наявність у цій категорії динамічного аспекту, вона все ж визначається на певний момент часу, визначений період для конкретної ситуації (місця, дії) і тому є, швидше, певним результатом впливу об'єктивних і суб'єктивних чинників, в тому числі

Таблиця 1

Ключові підходи до трактування категорії «безпека» в науковій літературі

Автор / джерело	Трактування категорії «безпека»
В. Франчук [7, с. 10]	різноаспектне та складне соціально-політичне і економічне явище, яке об'єктивно має конкретно-історичний характер і пов'язано з усіма формами і напрямками взаємодії в системі «природа–людина–суспільство–машина»
В. Циганов [10]	діяльність людей, суспільства, держави, світового співтовариства народів щодо виявлення, запобігання, послаблення, відвернення загрози, здатної загубити їх, позбавити матеріальних і духовних цінностей, завдати невідшкودних збитків, заблокувати шляхи для прогресивного розвитку
Словник української мови [11]	стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує
В. Антонов [12]	стан захищеності певних інтересів особи, суспільства і держави, що виявляються найважливішими в конкретній ситуації та певних умовах від розмаїття існуючих загроз
Ю. Кукулка [13, с. 29]; В. Загурська-Антонюк [2]	не стільки визначений стан речей, скільки безперервний суспільний процес, у рамках якого діючі суб'єкти намагаються вдосконалювати механізми, що забезпечують їм відчуття охорони
Енциклопедія державного управління [8, с. 42] Г. Ситник [6]	певний стан системи, за якого вона зберігає свою цілісність, стійкість (стабільність), здатність до ефективного функціонування і прогресивного розвитку, а відтак – можливість надійного захисту усіх її елементів (підсистем) від будь-яких деструктивних внутрішніх і зовнішніх дій
В. Татаркевич [14]	переконання (впевненість) суб'єкта у здатності зберегти те, щоб для нього є цінним та вартісним
Я. Пронько [9, с. 18]	переконання суб'єкта, що він може існувати і вільно формувати своє власне існування
Л. Томе [1, с. 36]	захист і збереження цінностей та інтересів, життєво важливих для виживання й добробуту суспільства

й на суб'єктивне сприйняття реальності окремими індивідами, спільнотами, націями тощо. В даному випадку мова йде не лише про індивідуальне, а й про колективне сприйняття (розуміння, усвідомлення) в залежності від того, хто чи що виступає об'єктом безпеки.

Своєю чергою, трактування безпеки як переконання суб'єкта у здатності вільно формувати своє власне існування чи зберігати цінні та вартісні об'єкти може мати місце лише коли мова йде про суб'єктивне сприйняття, а не про об'єктивну дійсність.

Звертаючись до трактування безпеки як діяльності людей, держави, суспільства тощо [10], можемо відзначити, що в даному випадку мова йде не стільки про саму безпеку, скільки про процеси її забезпечення на різних рівнях. Сама ж безпека кожного визначеного об'єкта у тому чи іншому місці, за тих чи інших обставин є саме результатом і не лише діяльності людей, держави чи суспільства в цілому, а й інших об'єктивних чинників.

Якщо під безпекою розуміти «стан, за якого ніщо не загрожує» [11], то такий підхід породжує більше запитань, аніж відповідей, що є підставою для появи цілого спектру критичних зауважень. Як відповідь на них, окремі наукові джерела [8, с. 42; 6] пропонують розглядати безпеку як певний стан системи, «за якого вона зберігає свою цілісність, стійкість (стабільність), здатність до ефективного функціонування і прогресивного розвитку, а відтак – можливість надійного захисту усіх її елементів (підсистем) від будь-яких деструктивних внутрішніх і зовнішніх дій».

З іншого боку, «безпека як філософська категорія передбачає факт захисту існування нації, людства, особистості, родини, тобто захист їхньої іманентної сутності, умов існування та життя загалом» [5, с. 78]. Так, якщо приймати наведене за основу, то під безпекою будь-якого об'єкта можна розуміти саме стан його захищеності від конкретної загрози, небезпеки, ризику або ж від їх комплексного впливу.

Також існує підхід до розгляду безпеки як різноаспектного та складного соціально-політичного і економічного явища [7]. В даному контексті слід відзначити, що сутність поняття «явище» розглядається як: будь-який вияв змін, реакцій, перетворень; зовнішній вияв сутності предметів, процесів; безпосереднє відбиття речі в почуттєвому сприйнятті; подія, факт [15]. Наведені трактування мають і ряд критичних зауважень щодо можливості бути застосованими до визначення поняття «безпека»:

- по-перше, якщо розуміти явище саме як зовнішній вияв сутності предметів чи процесів, то в даному випадку безпеку не слід розглядати як явище, оскільки вона об'єктивно може взагалі не мати жодного зовнішнього вияву;

- по-друге, якщо трактувати явище як безпосереднє відбиття речі в почуттєвому сприйнятті, то тут ключовим є саме поняття «речі», до якого жодним чином не належить власне безпека, не будучи річчю. У той же час, коли мова йде про особисту безпеку, то її наявність чи відсутність безумовно відображається у почуттєвому сприйнятті;

- по-третє, безпеку неможливо розглядати як подію, хоча, при цьому, у певний момент часу в конкретному місці і за визначених умов наявність безпеки може розглядатись як факт;

- по-четверте, під явищем може розумітися вияв (прояв) змін, реакцій чи перетворень. Так, безпека може бути наслідком (результатом) дій, процесів чи, до прикладу, явищ, тобто змін, реакцій, перетворень, а, отже, вона не може бути явищем.

У той же час, з точки зору філософської науки, якщо будь-яка категорія існує (може бути визначена), то вона має свою протилежність. Іншими словами, якщо об'єктивно існує небезпека, то безпека також характеризується об'єктивністю існування, а це, своєю чергою, дає підстави трактувати безпеку саме як явище. З іншого боку, об'єктивність існування безпеки зовсім не заперечує можливості суб'єктивного її сприйняття, тобто можна говорити про дуалістичний характер безпеки за параметрами об'єктивності – суб'єктивності:

- об'єктивна безпека є результатом впливу (взаємодії, перетворень, зміни тощо) об'єктивних і суб'єктивних чинників у певній ситуації у визначений момент чи період часу;

- суб'єктивна безпека – суб'єктивне сприйняття реальності у певній ситуації у визначений момент чи період часу суб'єктами чи об'єктами безпеки.

В даному випадку в якості об'єктів безпеки можуть виступати як окремі індивіди, їх групи, спільноти чи навіть нації, так і окремі організації (чи їх об'єднання), інституції, системи, процеси чи навіть окремі предмети, дії, операції тощо. Своєю чергою, суб'єктами безпеки можуть бути лише індивіди (як одноосібно, так і колективно), маючи можливість впливати на її дотримання, забезпечення, оцінку тощо. У випадку ж оцінки індивідом (групою індивідів, колективом тощо) власної безпеки чи безпеки власних дій матиме місце тотожність суб'єкта й об'єкта безпеки.

Оскільки безпека завжди «характеризується сукупністю умов, за яких забезпечується захист» [3] об'єкта (об'єктів) або ж підтримка їх функціонування в межах визначеного переліку параметрів (нормативів, показників тощо), то важливо розуміти хто і яким чином визначатиме чи забезпечуватиме ці умови. Іншими словами, мова йде не просто про необхідність встановлення складу суб'єктів безпеки для кожного її різновиду, але й формування чітких методологічних та, за необхідності, нормативних рамок, критеріїв, алгоритмів прийняття цими суб'єктами рішень у всіх питаннях, пов'язаних із встановленням переліку загроз безпеці, оцінкою їх впливу і ролі в частині необхідності дотримання безпеки, а також формуванням комплексу заходів, умов і рішень, пов'язаних із її забезпеченням.

Дуалістична природа безпеки є сама по собі об'єктивною причиною наявності розбіжностей між її об'єктивними параметрами та їх суб'єктивним сприйняттям. Однак, чим складнішим буде об'єкт безпеки, тим більш значними будуть і розбіжності між її об'єктивними умовами та тими, які превалюватимуть у суб'єктивному сприйнятті агентів безпеки. Саме цей момент має бути одним із ключових при розбудові методик оцінки та забезпечення безпеки на рівні держави як надзвичайно складного і багатогранного об'єкта безпеки.

Висновки. Проблемні питання оцінки та забезпечення безпеки, особливо в контексті сфер публічного управління, постійно перебувають у полі зору дослідників зі всього світу, хоча в останні роки наростання числа збройних конфліктів і, в тому числі, тривала повномасштабна

війна на території нашої держави зумовили зміщення акцентів у сфері державної безпеки до практичної площини і, особливо, до секторів безпеки й оборони.

Критичний аналіз наведених підходів до трактування сутності поняття «безпека» дозволив зробити висновок, що найбільш прийнятними за певних умов можуть бути трактування безпеки саме як стану захищеності; відображення суб'єктивного сприйняття чи як явища, результату впливу чинників, змін, перетворень чи реакцій. Проте й такі визначення можуть бути застосованими лише для частини можливих випадків, а, отже, саме відносність категорії «безпека» вимагає й видового її диференціювання з метою формулювання більш чітких трактувань.

Проведене дослідження дозволило обґрунтувати дуалістичну природу безпеки за об'єктивно-суб'єктивними параметрами, яка полягає в об'єктивному існуванні розбіжностей між реальними умовами безпеки та їх сприйняттям агентами (суб'єктами) безпеки у певній ситуації у визначений момент чи період часу. Оскільки зростання складності об'єкта безпеки призводить до зростання потенційного числа розбіжностей між її суб'єктивно-об'єктивними параметрами, то саме дуалістична природа безпеки має враховуватися в якості одного із ключових аспектів при розбудові методик оцінки та забезпечення безпеки на рівні держави. Саме тому в подальших дослідженнях окресленої проблематики доцільно здійснити спробу формування чітких рамок, критеріїв та алгоритмів прийняття рішень суб'єктами безпеки у всіх питаннях, пов'язаних із її забезпеченням на державному рівні.

Список літератури:

1. Tome L. Security and security complex: operational concepts. *JANUS.NET ejournal of International Relations*. 2010. №. 1. P. 29–44. URL: <https://www.redalyc.org/pdf/4135/413536166003.pdf> (дата звернення: 08.11.2023)
2. Загурська-Антонюк В. Ф. Національна безпека та система державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 5. http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2020/59.pdf (дата звернення: 05.11.2023)
3. Сіренко К. Ю., Гончаренко О. Г., Любич О. А. Діагностування рівня економічної безпеки національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/390/377> (дата звернення: 12.10.2023)
4. Романчик Т. В. Небезпека, загроза, ризик: аналіз термінологічного апарату теорії економічної безпеки. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут* : зб. наук. пр. Київ : КНТУУ «КПІ», 2020. № 17. 11 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/46ab7617-9027-45b6-85e6-ad9fdc23ba25>
5. Kryvyzyuk L., Levuk B., Khrypko S., Ishchuk A. The phenomenon of national security within postmodern cultures: interests, values, mentality. *Postmodern openings*. 2021. № 12 (3). P. 77–95.
6. Ситник Г. П. Державне управління національною безпекою України (теорія і практика) : монографія. Київ : НАДУ, 2004. 408 с.
7. Франчук В. І. Теорія безпеки соціальних систем. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 216 с.

8. Енциклопедія державного управління : у 8 т. Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В. М. Князєв, І. В. Розпутенко та ін. Київ : НАДУ, 2011. 748 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Entsyklopediia_derzhavnoho_upravlinnia_Tom_1.pdf?PHPSESSID=11i1j35eg7lfkivpf67aqsbnr2 (дата звернення: 06.11.2023)
9. Prońko J. Bezpieczeństwo państwa, zarys teorii problemu i zadań administracji publicznej. Bielsko Biala : WSA, 2007. 90 p. (дата звернення: 06.11.2023)
10. Циганов В. П. Політична безпека і безпечна політика : складові, ознаки, стан, тенденції. Київ : Ніка центр, 2006. 112 с.
11. Безпека / Словник української мови в 11-ти томах. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. URL: http://ukrlit.org/slovnyc/slovnyc_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh/%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0 (дата звернення: 21.10.2023)
12. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України : монографія. Київ : Талком, 2017. 576 с.
13. Kukułka J. Bezpieczeństwo a współpraca europejska: współzależności i sprzeczności interesów. *Sprawy międzynarodowe*. 1982. №. 7. s. 29.
14. Tatkiewicz W. Historia filozofii. Volume I. Warszawa : PWN, 1981. PP. 110–118.
15. Явище / Словник української мови в 11-ти томах. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. URL: <https://slovnyc.ua/index.php?swrd=%D1%8F%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B5> (дата звернення: 21.10.2023)

Krupa O.V. THE DUALISTIC CHARACTER OF SECURITY AS THE BASIS FOR JUSTIFICATION ITS ASSESSMENT METHODS AND ENSUREMENT

The problematic issues of assessing and ensuring security especially in the context of the public administration spheres are constantly in the field of view of researchers from all over the world. But in recent years the increase in the number of armed conflicts and a long full-scale war in our country led to a shift in emphasis in the state security field to the practical level and especially to the military and defense sectors. Taking into account the fact that modern scientific theory operates with a differentiated spectrum of certain categories and concepts definitions in the security field in the context of the need to form effective security assessment methods, especially such complex systems as the state, there is a need to pay significant attention not only to the essential aspects of the concept of security itself, but, in particular, discrepancies between its objective parameters and subjective perception. That is why the main goal of the research is to carry out a theoretical substantiation of the substantive aspects and the dualistic nature of security as a basis for building methods for its assessment and provision under modern conditions.

In the course of the study were considered the key results of the latest scientific research and publications in the Ukrainian-speaking scientific environment regarding the improvement of the theoretical basis for ensuring state security and the methods for its assessment formation. Studied the main content aspects of the category “security” in their diversity and highlighted the key approaches to the interpretation of its essence in scientific sources. On the basis of a critical analysis of existing approaches in understanding the essence of the term “security” it was substantiated that the most acceptable under certain conditions may be the interpretation of security precisely as a state of security; reflection of subjective perception or as a phenomenon, the result of the influence of factors, changes, transformations or reactions. On the basis of the conducted analysis substantiated the dualistic nature of security based on the parameters of objectivity and subjectivity, in which objective security is the result of the influence (interaction, transformations, changes, etc.) of objective and subjective factors in a certain situation at a certain moment or period of time, and the subjective one – the subjective perception of reality in a certain situation at a certain moment or period of time by security subjects or objects. Established that since the increasing complexity of the security object leads to an increase in the potential number of discrepancies between its subjective and objective parameters, the dualistic nature of security should be taken into account as one of the key aspects in developing methods for assessing and ensuring security at the state level.

Key words: security, essence, substantive aspects, dualistic nature, evaluation methods, security subjects and objects.